

HØJESTERETS KENDELSE

afsagt fredag den 15. november 2019

Sag 158/2018

A

B

og

C

(advokat Johan Hartmann Stæger for alle)

mod

Skattestyrelsen

(advokat Steffen Sværke)

I tidligere instanser er afsagt kendelse af Skifteretten i Roskilde den 19. januar 2018 og af Østre Landsrets 1. afdeling den 27. marts 2018.

I påkendelsen har deltaget tre dommere: Jan Schans Christensen, Kurt Rasmussen og Lars Apostoli.

Påstande

Kærende, A, B og C, har nedlagt påstand om, at Skifteretten i Roskilde ikke har kompetence til at behandle boet efter D.

Indkærede, Skattestyrelsen, har påstået stadfæstelse.

Sagsfremstilling

D, der var svensk statsborger, afgik ved døden den 31. december 2015 efter længere tids sygdom.

Han havde i perioden 2007 til 2014 været ansat som professor ved X-by Universitet og var efter det oplyste i denne periode fuldt skattepligtig til Danmark.

Han ejede en ejendom i Y-by, Sverige, og erhvervede sammen med sin dengang kommende ægtefælle, A, i 2004 en ejendom beliggende Z-by, Danmark, således at han ejede 1/3 og hun 2/3. Ægtefællerne havde fuldstændigt særeje i ægteskabet.

I 2012 fik han stillet diagnosen Amyotrofisk Lateral Sclerose (ALS), som han de følgende år blev behandlet for på YY hospital. I efteråret 2015 blev hans tilstand imidlertid efter det oplyste forværret i en sådan grad, at han ikke længere følte sig i stand til at blive transporteret til Sverige for behandling. Han blev derfor indlagt på ÆÆ Sygehus, som efter aftale med det svenske sygehus, hvor han tidligere var blevet behandlet, overtog behandlingen af ham i den sidste del af livet.

I forbindelse med indlæggelsen på det danske sygehus skiftede han folkeregisteradresse til den ejendom, som han ejede i sameje med sin ægtefælle, idet personalet på sygehuset havde oplyst ham om, at gratis behandling på et dansk sygehus krævede dansk folkeregisteradresse. Forud herfor havde han været tilmeldt det svenske folkeregister, hvor han stod anført med bopæl i Y-by, Sverige.

Ca. 3 måneder efter indlæggelsen på det danske sygehus afgik D som anført ved døden den 31. december 2015. Ved sin død efterlod han tre arvinger, sin ægtefælle, A, og to sørbørn, B og C. De to sørbørn, der begge er voksne, boede i henholdsvis Sverige og USA.

Den 1. maj 2016 udleverede Skifteretten i Roskilde boet efter D til bobestyrer, og den 10. maj 2016 registrerede den svenske myndighed Skatteverket en af arvingerne indleveret "bouppteckning".

I forbindelse med skiftet af dødsboet efter D gjorde SKAT (nu Skattestyrelsen) gældende, at dødsboet i henhold til den nordiske dødsbokonvention skulle skiftes i Danmark, jf. konventionens artikel 19, hvorefter dødsboer efter nordiske statsborgere skiftes i det land, hvor afdøde var bosat.

Skifteretten i Roskilde fandt ved kendelse af 19. januar 2018, at dødsboet skulle behandles af de svenske myndigheder og anførte som begrundelse herfor følgende:

”Retten skal tage stilling til, om boet efter afdøde helt eller delvist skal skiftes i Danmark og i så fald, hvilket lovvalg der skal anvendes i forbindelse med et skifte.

Det følger af Den Nordiske Dødsbokkonventions artikel 1, at konventionen finder anvendelse i sager om arv og testamente efter en person, der ved sin død var statsborger og bosat i en kontraherende stat, medmindre andet følger af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 650/2012 af 4. juli 2012.

D var ved sin død svensk statsborger, han havde selvstændig bolig i Y-by, Sverige og var endvidere tilmeldt sin ægtefælles adresse i Z-by. Dødsfaldet er således omfattet af Den Nordiske Dødsbokkonvention.

I medfør af artikel 19, stk. 1, henhører skiftebehandlingen som hovedregel under retterne i den medlemsstat, hvor afdøde var bosat ved sin død. Dansk skiftekompetence forudsætter således, at afdøde havde bopæl i Danmark.

Det fremgår af artikel 27, at hvis en ret i en af de kontraherende stater har truffet afgørelse om, at et bo, som omhandles i artikel 19, skal behandles af retten, skifteretten, boutredningsman, bobestyrer eller testamentseksekutor eller skiftes under medvirken af skiftesman, eller at det skal udleveres til private skifte, er afgørelsen bindende også i de andre stater.

Det kan i nærværende sag lægges til grund, at de svenske skattemyndigheder har behandlet en boopgørelse efter afdøde, hvori indgår alle afdødes aktiver og passiver, herunder de danske.

Henset hertil har skifteretten i Roskilde ikke kompetence til at behandle boet, jf. artikel 27 i Den Nordiske Dødsbokkonvention, hvorfor anmodningen fra SKAT om, at alle afdødes aktiver skal medtages i en boopgørelse i Danmark, jf. artikel 19 i den nordiske dødsboskiftekonvention, ikke tages til følge.”

Skattestyrelsen kærede denne afgørelse til Østre Landsret, der ændrede skifterettens afgørelse, idet landsretten fandt, at alle Ds aktiver og passiver skulle medtages i boopgørelsen i Danmark. Landsrettens begrundelse lyder således:

”Landsretten tiltræder, at konventionen af 19. november 1934 mellem Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige om arv og dødsboskifte som ændret ved overenskomst af 9. december 1975 og overenskomst af 1. juni 2012 (Den Nordiske Dødsbokkonvention) finder anvendelse.

Det fremgår af konventionens artikel 2, at der i sager om ret til arv efter afdøde som udgangspunkt skal anvendes loven i den kontraherende stat, hvor afdøde var bosat ved sin død. Endvidere fremgår det af konventionens artikel 19, at skiftebehandlingen skal foregå efter loven i den kontraherende stat, hvor afdøde var bosat, og skal høre under retterne eller myndighederne i denne stat, for så vidt loven henlægger behandlingen til ret-

ten eller myndigheden. Hvor afdøde må anses for at have været bosat ved sin død fastlægges i overensstemmelse med det internationalprivatretnlige domicilbegreb.

Landsdommerne Birgitte Grønberg Juul og Jan Uffe Rasmussen udtaler:

Efter en samlet vurdering af sagens oplysninger, finder vi, at afdøde ved sin død må anses for at have været bosat i Danmark. Vi har herved lagt vægt på at afdøde på tidspunktet for sin død var tilmeldt folkeregistret på den ejendom, hvor også hans ægtefælle var bosiddende, og som parret ejede i fællesskab, således at afdøde ejede 1/3, samt at han i en årrække indtil sin pensionering havde haft sin beskæftigelse i X-by og således må anses i vidt omfang at have opholdt sig her. Oplysningerne om, at afdøde i 2015 udelukkende tilmeldte sig folkeregistret i Danmark af praktiske årsager, kan under disse omstændigheder ikke føre til et andet resultat.

Det følger herefter af konventionens § 19, at skiftebehandlingen hører under retterne eller myndighederne i Danmark.

Landsdommer Alex Puggaard udtaler:

På baggrund af sagens oplysninger finder jeg, at afdøde frem til den 28. september 2015 var bosat i Sverige. Jeg har herved lagt vægt på, at afdøde frem til denne dato var tilmeldt folkeregisteret i Y-by kommun, hvor afdøde havde sit hus og bohavn, og at afdøde frem til dette tidspunkt ikke havde været fastboende i Danmark.

Afdøde skiftede folkeregisteradresse til sin hustrus adresse i Danmark fra den 28. september 2015 og frem til sin død den 31. december 2015, og jeg lægger efter sagens oplysninger til grund, at afdøde udelukkende flyttede folkeregisteradresse til Danmark af hensyn til et behandlingsforløb på ÆÆ sygehus. Jeg lægger hermed til grund, at afdødes sygdom i september 2015 var ganske fremskredet, og at behandlingsforløbet var aftalt mellem neurologisk afdeling på YY-by hospital, Sverige, hvor afdøde hidtil havde modtaget behandling, og neurologisk afdeling på ÆÆ sygehus, idet ÆÆ Sygehus skulle hjælpe afdøde i den sidste del af livet.

På den baggrund finder jeg, at afdøde må anses for at have været bosat i Sverige frem til sin død den 31. december 2015, selvom afdøde flyttede folkeregisteradresse til Danmark de sidste tre måneder af sit liv. Det følger herefter af konventionens § 19, at skiftebehandlingen hører under retterne eller myndighederne i Sverige. Det kan ikke føre til en ændret vurdering, at afdøde i skatteretlig henseende har været fuldt skattepligtig til Danmark siden 15. august 2007.

Der træffes afgørelse efter stemmeflertallet.”

For Højesteret er der bl.a. fremkommet følgende supplerende oplysninger:

Af Ds journal fra YY-by hospital fremgår bl.a., at han var i behandling her frem til den 3. september 2015. Det fremgår endvidere, at han betalte brugerbetaling til det svenske sygehusvæsen.

Frem til sin død betalte han endvidere bl.a. el, vand, tv, internet, telefon og alarm vedrørende sin ejendom i Y-by, og han fik på et tidspunkt efter konstateringen af sin sygdom en tryghedsalarm, der efter det oplyste kunne anvendes til at tilkalde hjælp til ejendommen i Y-by.

I ægtepagt af 21. november 2007 mellem A og D er det anført, at ægtefællerne begge var boende i ejendommen beliggende Z-by. Det samme fremgår af et testamente af 15. maj 2013, idet det dog i kodicil af 20. maj 2015 er anført, at D var boende i ejendommen beliggende i Y-by.

Af Ds skatteoplysninger fremgår, at han for 2007-2014 selvangav befordringsfradrag, og at han i hvert fald i 2009, 2012, 2013 og 2014 anførte Y-by som sin bopælsadresse. Det fremgår endvidere, at D selvangav befordringsfradrag fra Y-by til X-by Universitet for 194 dage i 2011, 166 dage i 2012, 198 dage i 2013 og 205 dage i 2014.

Forklaringer

Til brug for Højesteret er der afgivet forklaring af A.

A har forklaret bl.a., at hun er 68 år og pensioneret farmaceut, men fortsat arbejder 10 timer om ugen som qualified person i et transportfirma.

Hun fandt sammen med D i 2002. Han boede i Y-by nord for Stockholm i en villa på 145 m². Ejendommen var en helårsbolig. Han var ligesom hende uddannet farmaceut og arbejdede fuld tid som farmakolog på YY-by hospital, og han var tilknyttet sygehusets apotek som forskningsapoteker. Samtidig var han adjungeret professor ved YY Universitet, og han havde som følge af sin beskæftigelse meget internationalt arbejde. Da de mødte hinanden, havde han to børn fra et tidligere ægteskab, der begge boede i Sverige. Hun boede selv i en ejendom ved Æ-by i Danmark og arbejdede som farmaceut i Ø-by.

I november 2003 fik hun nyt arbejde på sygehusapoteket på Å-by hospital i Stockholm. Hun blev officielt boende med folkeregisteradresse i Danmark, men boede hos D i Y-by. D arbejdede fortsat på sygehuset og på YY Universitet. Hun var i Sverige i ugens løb, men kom til Danmark i hvert fald én gang om måneden. Hun tænkte på det tidspunkt ikke over, at hun stadig havde folkeregisteradresse i Danmark.

I 2004 købte hun ejendommen i XX-by i Danmark, fordi bodelingen med hendes tidligere mand var afsluttet, og fordi hun ville investere pengene, hun fik ved bodelingen. Hun arbejdede på dette tidspunkt fortsat på Å-by hospital i Stockholm. De købte ejendommen sammen, således at hun ejede 2/3 og han ejede 1/3. Foruden at være en investering, fungerede ejendommen også som et hus, de kunne bruge, når de var i Danmark. De havde ikke planer om at flytte til Danmark, og han beholdt også sin ejendom i Y-by.

I 2005 fik hun nyt arbejde på Rigshospitalet, hvor hun også tidligere havde arbejdet, og hun flyttede sin folkeregisteradresse til X Kommune. D arbejdede stadig i Stockholm og med forskellige internationale opgaver.

I 2007 opsagde han sit arbejde på sygehuset i Stockholm og fik arbejde som professor ved X-by Universitet. Han havde også fået tilbudt et professorat i Finland, men han valgte arbejdet i Danmark. Han beholdt dog en stor del af de funktioner, han havde på universitetet i YY-by, herunder i forhold til at vejlede de studerende. Han valgte at få arbejde i Danmark, dels fordi han gerne ville prøve at arbejde i udlandet, dels på grund af sine professionelle interesser. Det var ikke fordi, han ønskede en større tilknytning til Danmark.

Hans arbejde på X-by Universitet indebærer ikke, at han skulle være i X-by hele tiden, men han var der stort set hver dag, bortset fra de dage han arbejdede hjemme, eller når han havde andre forpligtelser i Sverige eller andre lande.

I 2007 blev de gift, men de havde ikke en almindelig hverdag sammen. De spiste ikke nødvendigvis sammen i hverdagen eller stod op sammen, og han blev også i Sverige, når han havde forpligtelser dér. Der var perioder, hvor de begge var i Sverige, men når hun tog hjem, tog han ikke nødvendigvis med hende. Han flyttede heller ikke sin folkeregisteradresse til Danmark, og han havde også fortsat sin faste læge i Stockholm.

De indgik en ægtepagt i november 2007. Årsagen til, at de indgik ægtepagten, var, at de var voksne mennesker med særbørn, og de ønskede ikke at skulle skændes i tilfælde af skilsmisse. De havde kun delvist fællesøkonomi. De havde således hver deres konti, men de havde også en fælles konto, hvorfra de betalte fællesudgifter. Når de handlede, brugte de begge to deres kreditkort. Når hun var i Sverige, brugte hun et svensk kreditkort knyttet til hendes svenske konto.

I 2012 fik han konstateret Amyotrofisk Lateral Sclerose (ALS). Indtil da havde han passet sit arbejde i X-by, og han havde også arbejdet med de studerende på universitetet i YY-by. Han fik konstateret ALS på YY-by hospital, og han modtog også behandling i Sverige. Han havde ingen tilknytning til det danske sygehusvæsen, så det var naturligt, at han fik behandling i Sverige.

I perioden efter 2012 og indtil november 2014 arbejdede han fortsat i X-by, og han var også stadig tilknyttet nogle eksamensstuderende i YY-by. Hverdagen fortsatte også som hidtil med, at de rejste frem og tilbage mellem Danmark og Sverige, men i efteråret 2014 blev kraften i hans højre arm nedsat, og han kunne derfor ikke længere køre bil. Herefter var de begge hjemme enten i Sverige eller i Danmark.

Det danske sygehusvæsen blev først involveret i september 2015. Han havde fået det dårligt med vejtrækningen i begyndelsen af september, og han havde derfor henvendt sig til privathospitalet i ZZ-by. I slutningen af september besøgte de ALS-teamet på X-hospital. Her fortalte man ham, at han skulle flytte sin folkeregisteradresse til Danmark, hvis han skulle kunne modtage behandling uden at betale for det, hvilket gjorde ham meget bange. Det var denne oplysning, der var baggrunden for, at han flyttede sin folkeregisteradresse til Danmark.

I 2013 oprettede de et testamente, fordi de vidste, at han ville dø af ALS. Et kodicil til testamentet blev oprettet i 2015, fordi de ønskede klarhed over, hvem der boede hvor. Det er forkert, når der i testamentet fra 2013 står, at de begge boede i Danmark.

I begyndelsen af 2015 kørte hun dem fortsat frem og tilbage mellem Danmark og Sverige. I midten af august 2015 var den sidste gang, de var i Sverige. Han havde indtil da modtaget

hjemmepleje i Sverige, men fra begyndelsen af juni 2015 havde de også købt privat hjemmepleje i Danmark.

Fakturaerne fra den 22. april 2013 og frem angår den egenbetaling, som D skulle betale, når han havde kontakt med det svenske sygehusvæsen. Fakturaen fra den 31. maj 2015 og frem angår betaling for den tryghedsalarm, han fik, og som man kan bruge, hvis man får et ildebe- findende eller falder om, når man er alene. Han fik formentlig alarmen i 2014.

I 2015 regnede de med, at D skulle dø i Sverige, hvilket også fremgår af journalnotatet fra Region Y.

Den svenske ejendom blev solgt i august 2016, og hun blev boende i Danmark. D havde aldrig givet udtryk for, at han ville sælge ejendommen i Sverige. Hans tankegang var meget svensk, og han sammenlignede ofte Danmark med Sverige, når de var i Danmark. Han gik også meget op i svensk politik, og han tog gladeligt til ambassaden for at stemme. Hans aske blev spredt på havet.

Turene frem og tilbage mellem Danmark og Sverige foregik med både fly og bil. Hvis de begge skulle afsted, havde de taget bilen. De havde formentlig taget bilen 80 procent af gange. Hun havde en BroBizz til Øresund, men D anvendte den også. De havde begge bil. Ds bil var registeret i Sverige, men i en kort periode havde han også en bil registeret i Danmark. Huset i Y-by var el-opvarmet, og der var også tændt for både varme og vand, når de ikke var der, og der var alarm i huset.

Skattestyrelsens oplysninger om Ds befodringsfradrag, hvoraf det fremgår, at han i 2014 kørte frem og tilbage 205 dage om året, mener hun ikke kan stemme. Alene i oktober og november 2014 var han bl.a. en uge i Polen og en uge i Bulgarien, og han var i øvrigt på arbejde i Sverige, men hun ved ikke, hvordan D beregnede eller indberettede sit befodringsfradrag.

Anbringender

De kærende har anført bl.a., at D ved sin død var bosat i Sverige, hvorfor boet efter ham skal behandles der, jf. artikel 19 i Den Nordiske Dødsbokonvention.

Begrebet ”bosat” i artikel 19 skal forstås i overensstemmelse med det internationalt privatretlige begreb ”sædvanligt opholdssted” (habitual residence), og D må anses for at have haft sædvanligt opholdssted i Sverige.

Det påhviler Skattestyrelsen at løfte bevisbyrden for, at D skiftede sædvanligt opholdssted til Danmark inden sin død, og denne bevisbyrde er ikke løftet.

Bl.a. følgende objektive forhold taler for, at D ved sin død havde sædvanligt opholdssted i Sverige: *at* han var svensk statsborger, *at* han havde sædvanligt opholdssted i Sverige indtil i hvert fald 1. oktober 2004, hvor han i en alder af 59 år købte en ejendom i Danmark sammen med sin kommende ægtefælle, *at* han udelukkende arbejdede i Sverige indtil 2007, hvor han i en alder af 62 år fik ansættelse på X-by Universitet, *at* han også efter 2007 bevarede sin professionelle tilknytning til universitet i YY-by, hvor han var adjungeret professor og førte studerende til eksamen frem til 2014, *at* han bevarede sin bopæl i Sverige i perioden 2007-2014, hvor han var ansat på X-by Universitet, *at* han var registreret i det svenske folkeregister indtil få måneder før sin død, *at* han også efter 2007 bevarede sin læge i Sverige og betalte brugerbetaling til det svenske sygehusvæsen, *at* han blev behandlet for sin ALS-sygdom på YY-by hospital frem til få måneder før sin død, *at* han efter konstateringen af ALS fik installeret en tryghedsalarm i sit hjem i Y-by, *at* han – som forklaret af A – i betydeligt omfang i perioden 2007 til sommeren 2015 opholdt sig i sin ejendom beliggende Y-by, hvortil han betalte bl.a. strøm, el, alarm, tv, internet og telefon, *at* han modtog pensionsudbetalinger fra Sverige og indleverede svensk selvangivelse frem til sin død, *at* han først blev registreret i det danske folkeregister få måneder før sin død, *at* han ikke er begravet i Danmark, *at* hans ene barn bor i Sverige, og *at* nettoværdien af hans formue i Sverige, der er opgjort til ca. 7.922.000 SEK, klart overstiger nettoværdien af hans formue i Danmark, der er opgjort til ca. 847.000 kr.

Det må på den anførte baggrund lægges til grund, at D bevarede sin stærke tilknytning til Sverige gennem hele livet, men at han som international kapacitet i sit professionelle virke og som kosmopolit havde job og privatliv også uden for Sveriges grænser.

Det af D selvangivne befodringsfradrag har ingen betydning for vurderingen af, hvor han har sædvanligt opholdssted i Den Nordiske Dødsbokonventions forstand.

Skifteretten i Roskilde har i lyset af de foreliggende omstændigheder ikke kompetence til at behandle boet efter D.

I det omfang Højesteret finder, at der ved vurderingen af, hvor en person har sædvanligt opholdssted, kan lægges vægt på subjektive forhold, taler bl.a. følgende yderligere for, at D ved sin død havde sædvanligt opholdssted i Sverige: at han ved kodiciel af 20. maj 2015 tilkendegav, at han fortsat anså sig for at være bosat i Sverige, at flytningen til Danmark få måneder før hans død udelukkende var begrundet i, han var nervøs for hjemtransporten til sin ejendom i Y-by og at han alene lod sig registrere i det danske folkeregister, fordi han og hans ægtefælle fik oplyst, at det var en forudsætning for, at han kunne blive behandlet på ÆÆ Sygehus de sidste måneder af livet, sådan som det var aftalt mellem ÆÆ Sygehus og YY-by hospital i Sverige. Det må også tillægges betydning, at hverken hans valg af arbejde på X-by Universitet eller hans køb af ejendom i Z-by var begrundet i, at han ønskede stærkere tilknytning til Danmark.

Subsidiært gøres det gældende, at det svenske Skatteverket må sidestilles med en ”ret” i Den Nordiske Dødsbokonventions artikel 27’s forstand. Skatteverkets afgørelse om at behandle den i Sverige indleverede bouppteckning i boet efter D er derfor bindende i Danmark.

Indkærede har anført bl.a., at det følger af dødsboskiftelovens § 2, stk. 1, 1. pkt., at et dødsbo skal behandles i den retskreds, hvor afdøde havde hjemting, jf. retsplejelovens §§ 235 og 236. Ifølge retsplejelovens § 235, stk. 2, har en person hjemting i den retskreds, hvor han har bopæl. Det er ubestridt, at D havde hjemting ved Skifteretten i Roskilde ved dødsfaldet den 31. december 2015, hvorfor boet – efter dødsboskiftelovens § 2, stk. 1, 1. pkt. – skal behandles ved denne ret.

Den Nordiske Dødsbokonvention afskærer ikke Danmark fra at behandle dødsboet i overensstemmelse med dødsboskifteloven, idet D ved sin død var bosat i Danmark, jf. konventionens artikel 19, stk. 1.

Konventionen definerer ikke, hvad der skal forstås ved ”bosat”, men Skattestyrelsen er enig med boet i, at ”bosat” i konventionens forstand – efter den revision heraf, der fandt sted i 2012 – skal forstås som det ”sædvanlige opholdssted”. Der findes ingen definition eller fast

og entydig forståelse af, hvad der forstås ved det ”sædvanlige opholdssted”, men det er klart, at afgørelsen af, om en person har sædvanligt opholdssted i Danmark, må træffes på baggrund af en helhedsvurdering, jf. herved også UfR 2014.2463 H. Helhedsvurderingen må basere sig på den enkelte sags konkrete omstændigheder, hvorved navnlig kan indgå varigheden og formålet med opholdet.

D må på denne baggrund klart anses for at have værende bosat i Danmark på tidspunktet for dødsfaldet. Det skal i den forbindelse tillægges afgørende vægt, at han ejede en ejendom i Z-by, at hans ægtefælle havde bopæl i denne ejendom, at han i hvert fald siden indgåelse af ægteskabet i 2007 har været samlevende med ægtefællen, at han hverken havde ægtefælle, samlever eller børn på sin ejendom i Sverige, at han i perioden 2007-2014 havde fuldtidsansættelse som professor ved X-by Universitet, at han flere gange selv har angivet ejendommen i Z-by som sin adresse, herunder da han selvangav befordringsfradrag, at han siden 2007 opholdt sig den altovervejende del af tiden i Danmark, og at opholdene i Sverige i modsætning hertil havde et underordnet omfang.

Det er således ikke korrekt, at D først fik en perifer (formel) tilknytning til Danmark kort før dødsfaldet. Realiteten er derimod, at han i en længere årrække havde bolig, ægtefælle, arbejde og ophold i Danmark. Han havde således en nær og stabil tilknytning til Danmark, der var omdrejningspunktet for hans tilstedeværelse.

Det forhold, at D var svensk statsborger, og at størstedelen af hans aktiver befandt sig i Sverige, samt oplysningerne om hans livsførelse før 2007, kan overfor de foreliggende tungtvejende forhold, ikke føre til den konklusion, at han ikke var bosat i Danmark. Der er i øvrigt ikke ført bevis for, at Ds arbejde for YY-by Universitet eller hans internationale engagement havde noget nævneværdigt omfang.

Det er korrekt, at D først i efteråret 2015 lod sig registrere som bosiddende i Danmark, således at han var registreret i Danmark ved sin død den 31. december 2015. Efter CPR-loven påhviler det den, som flytter, at indgive anmeldelse herom, og registreringen vil derfor normalt bero på, om den pågældende selv har meldt flytning. Det har derfor begrænset betydning for den foreliggende sag, hvor D var registreret. Dette særligt også fordi, det følger af CPR-lovens § 16, stk. 5, at registrering forudsætter, at den pågældende har bopæl eller fast op-

holdssted i Danmark, jf. lovens § 6, hvorfor D burde have meldt flytning til Danmark mange år tidligere.

Der er tre selvstændige grunde til, at artikel 27 i Den Nordiske Dødsbokonvention ikke forhindrer Skifteretten i Roskilde i at behandle boet efter D i overensstemmelse med dødsboskiftelovens § 2 og konventionens artikel 19. For det første er Skatteverket ikke en ret, men en offentlig myndighed. For det andet blev beslutningen om skiftebehandling i Danmark truffet af Skifteretten i Roskilde forud for nogen afgørelse fra Skatteverket. Danmark var således først i tid, og artikel 27 afskærer derfor Sverige – ikke Danmark – fra at behandle boet. For det tredje forholder det sig således, at selv hvis en svensk domstol havde truffet afgørelse om, at boet skulle behandles i Sverige, og selv hvis dette var sket, før en dansk domstol havde truffet afgørelse om behandling i Danmark, så ville denne afgørelse være åbenbart forkert, idet D var bosat i Danmark, og Danmark ville derfor ikke skulle anerkende en sådan beslutning.

Retsgrundlag

Dødsboskiftelovens § 2, stk. 1, 1. pkt., lyder således:

”§ 2. Et dødsbo behandles i den retskreds, hvor afdøde havde hjemting, jf. retsplejelovens §§ 235 og 236. ...”

Retsplejelovens § 235, stk. 1 og 2, lyder således:

”§ 235. Retssager anlægges ved sagsøgtes hjemting, medmindre andet er bestemt ved lov.

Stk. 2. Hjemtinget er i den retskreds, hvor sagsøgte har bopæl. Har sagsøgte bopæl i flere retskredse, er hjemtinget i enhver af dem.”

Artikel 2, 19 og 27 i Den Nordiske Dødsbokonvention lyder således:

”I. Arv og uskiftet bo.

...

Artikel 2.

Medmindre arveladeren har bestemt andet i henhold til artikel 3, anvendes loven i den kontraherende stat, hvor arvelader var bosat ved sin død, i sager om ret til arv efter vedkommende.

Fremgår det undtagelsesvis af alle sagens omstændigheder, at den afdøde ved sin død havde en klart tættere tilknytning til en anden kontraherende stat end den, hvis lov skulle finde anvendelse i henhold til stk. 1, er det loven i denne anden stat, der skal anvendes på spørgsmål om ret til arv.

...

III Skiftebehandling

Artikel 19.

Behandling af et dødsbo og skifte mellem afdødes arvinger og den efterlevende ægtefælle skal, når afdøde var statsborger i en kontraherende stat, foregå efter loven i den kontraherende stat, hvor vedkommende var bosat, og skal høre under retterne eller myndighederne i denne stat, for så vidt loven henlægger behandlingen til retten eller myndigheden.

...

Behandlingen af boet skal også omfatte formue tilhørende boet, som findes i en anden kontraherende stat.

...

IV. Almindelige bestemmelser

Artikel 27.

Har en ret i en af de kontraherende stater truffet afgørelse om, at et bo, som omhandles i artikel 19, skal behandles af retten, skifteretten, boutredningsman, bobestyrere eller testamentseksekutor eller skiftes under medvirken af skiftesman, eller at det skal udleveres til privat skifte, er afgørelse bindende også i andre stater.”

Højesterets begrundelse og resultat

Problemstillingen

Det er ubestridt, at D havde hjemting ved Skifteretten i Roskilde, da han afgik ved døden den 31. december 2015, hvorfor boet skal behandles ved denne ret, jf. dødsboskiftelovens § 2, stk. 1, 1. pkt., jf. retsplejelovens § 235, stk. 2, medmindre Danmark er afskåret fra at behandle boet i medfør af konventionen af 19. november 1934 mellem Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige om arv og dødsboskifte som ændret ved overenskomst af 9. december 1975 og overenskomst af 1. juni 2012 (Den Nordiske Dødsbokonvention).

Det følger af konventionens artikel 19, at behandling af et dødsbo og skifte mellem afdødes arvinger og den efterlevende ægtefælle, når afdøde var statsborger i en kontraherende stat, skal foregå efter loven i den kontraherende stat, hvor vedkommende var bosat, og skal høre under retterne eller myndighederne i denne stat, for så vidt loven henlægger behandlingen til

retten eller en myndighed. Det følger endvidere af bestemmelsen, at behandlingen af boet også skal omfatte formue tilhørende boet, som findes i en anden kontraherende stat.

Sagens hovedspørgsmål er, om D på tidspunktet for sin død den 31. december 2015 var "bosat" i Danmark, sådan som begrebet skal forstås efter artikel 19 i Den Nordiske Dødsbo-konvention.

Hvis dette er tilfældet, er det endvidere et spørgsmål, om Skifteretten i Roskilde er afskåret fra at behandle boet i medfør af artikel 27 i Den Nordiske Dødsbokonvention.

Af konventionens artikel 27 følger, at hvis en ret i en kontraherende stat har truffet afgørelse om, at et bo, som omhandlet i artikel 19, skal behandles af retten, skifteretten, boudredningsman, bobestyrere eller testamentseksekutor eller skiftes under medvirken af skiftesman, eller at det skal udleveres til privat skifte, er afgørelsen bindende også i andre stater.

Begrebet "bosat" i Den Nordiske Dødsbokonvention

Den Nordiske Dødsbokonvention definerer ikke, hvad der skal forstås ved "bosat" i konventionens artikel 19.

På baggrund af bestemmelsens ordlyd samt konventionens opbygning og forarbejder, finder Højesteret, at begrebet "bosat" skal forstås i overensstemmelse med det internationale privatretlige begreb det "sædvanlige opholdssted" (habitual residence). Afgørelse af, om D på tidspunktet for sin død var bosat i Danmark, må derfor bero på en helhedsvurdering af hans livs-omstændigheder, herunder omfanget og varigheden af hans ophold i Danmark, samt baggrunden for, at han var her i landet.

Den konkrete vurdering

Højesteret finder, at der på den ene side må lægges vægt på bl.a., at D sammen med sin dengang kommende ægtefælle, A, i 2004 købte en ejendom beliggende i Z-by, således at han ejede 1/3 og hun 2/3, at han i 2007 fik fuldtidsbeskæftigelse som professor på X-by Universitet, hvor han var ansat frem til 2014, at hans ægtefælle var registreret som bosiddende på ejendommen i Z-by, at han flere gange har angivet ejendommen i Z-by som sin bopæl – det gælder f.eks. i en ægtepagt af 21. november 2007, i et testamente af 15. maj 2013 og gentagne

gange overfor skattemyndighederne, og *at* det bl.a. på baggrund af de oplysninger, D har afgivet til skattemyndighederne om sin befordring mellem ejendommen i Z-by og sin arbejdsplads i X-by, må lægges til grund, at han har befundet sig i Danmark i et meget betydeligt omfang.

På den anden side må der lægges vægt på bl.a., *at* D havde en ejendom i Sverige, som han afholdt almindelige udgifter til i form af bl.a. el, vand, telefon, internet, tv og alarm, *at* han frem til 2015 beholdt sin egen læge i Sverige, *at* han efter at have fået konstateret sygdommen Amyotrofisk Lateral Sclerose (ALS) i 2012 frem til september 2015 blev behandlet herfor i Sverige, og *at* han på grund af sygdommen fik installeret en tryghedsalarm, der kunne tilkalde hjælp, når han befandt sig på ejendommen i Sverige.

Højesteret finder efter en samlet vurdering af de anførte forhold, at D må anses for at have været ”bosat” i Danmark på tidspunktet for sin død, og at Danmark blev hans sædvanlige opholdssted, længe før han i september 2015 skiftede folkeregisteradresse til Danmark.

Skifteretten i Roskilde har som følge heraf kompetence til at behandle boet efter D, jf. artikel 19 i Den Nordiske Dødsbokonvention, medmindre Skifteretten i Roskilde er afskåret herfra som følge af konventionens artikel 27.

Den 10. maj 2016 registrerede Skatteverket i Sverige den af arvingerne udarbejdede boopgørelse (bouppteckning). Højesteret finder, at dette ikke indebærer, at en svensk ret har truffet en afgørelse om skiftebehandling efter svensk ret, jf. konventionens artikel 19, som efter artikel 27 forhindrer, at Skifteretten i Roskilde behandler sagen.

Højesteret stadfæster herefter landsrettens kendelse.

Thi bestemmes:

Landsrettens kendelse stadfæstes.